

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

pro předškolní vzdělávání

na období 2014 - 2017

OBSAH ŠVP :

1. Identifikační údaje o mateřské škole	3
2. Obecná charakteristika školy	3
2.1. Historie školy	3
2.2. Charakter a umístění školy	4
3. Podmínky vzdělávání	4
3.1. Věcné podmínky	5
3.2. Životospráva	5
3.3. Psychosociální podmínky	6
3.4. Řízení školy a personální a pedagogické zajištění	7
3.5. Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání	8
3.6. Současnost a plány do budoucna	9
4. Organizace vzdělávání	10
5. Charakteristika vzdělávacího programu	12
5.1. Filozofie školy	12
5.2. Metody a formy vzdělávání	14
6. Vzdělávací obsah	16
6.1. Charakteristika tematických celků	16
6.2. Klíčové kompetence, ke kterým směřujeme	40
7. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných.....	44
8. Evaluace.....	46

Školní vzdělávací program byl vypracován za účasti celého pedagogického týmu naší mateřské školy v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem. 2.6.2014 byl projednán a schválen na pedagogické radě. Na školní vzdělávací program dále navazují podrobně rozpracované vzdělávací programy jednotlivých tříd.

1. Identifikační údaje o mateřské škole

Název školy:	Mateřská škola Brno
Sídlo školy:	Absolonova 20a, 624 00 Brno - Komín
Telefon:	541 222 716
Telefon do školní kuchyně:	541 222 720
Web:	http://www.msabsolonova.cz/
Email:	msabsolonova@volny.cz
Zřizovatel:	Statutární město Brno, městská část Komín
Právní forma:	Příspěvková organizace
IČO:	71007822
Ředitelka školy:	Renata Škaroupková
Název ŠVP:	PŘÍRODA JE NAŠE HŘIŠTĚ
Zpracovatelé ŠVP:	Renata Škaroupková a kolektiv zaměstnanců MŠ
Platnost ŠVP:	Od 1. 9. 2014 - 31. 8. 2017

2. Obecná charakteristika školy

2.1. Historie školy

Mateřská škola byla stavěna od roku 1975 v akci „Z“. Stavební práce byly dokončeny v roce 1978. Potom se pokračovalo s řemeslnickými pracemi a postupným vybavováním. Do provozu byla škola uvedena dne 11. ledna 1980, bohužel zatím bez zcela dokončeného hospodářského pavilonu. Do konce roku 1980 byl dokončen i tento hospodářský pavilon, současně s bytovou jednotkou pro provozní pracovníky školy, a rovněž se podařilo postupně dokončit terénní úpravy. Krátce po uvedení do provozu prasklo vodovodní potrubí a škola byla z velké části zaplavena. Bylo nutné provést řadu oprav a provoz celé školy byl zahájen dne 16. září 1980, i když i nadále bylo potřeba za běžného provozu dokončovat některé drobnější práce. Rozhodnutím ze dne 25. 3. 1996 byla MŠ Absolonova zařazena do sítě škol ČR. Od 1. 1. 2003 je škola samostatným právním subjektem a vystupuje samostatně v právních i ekonomických záležitostech. Od 1. 1. 2008 je ředitelkou školy Renata Škaroupková.

Mateřská škola od svého vzniku postupně prochází modernizací. Vzhledem k omezeným financím se však opravy řeší postupně, po společné domluvě s ÚMČ Brno - Komín. V roce 2013 byla školní kuchyně vybavena novým sporákem. A také proběhla rekonstrukce sociálních zařízení v celé mateřské škole. V dubnu 2014 začala dlouho očekávaná výměna oken a zateplení fasády.

Modernizací také neustále prochází školní zahrada. Byly zde odstraněny nevhodné pomůcky a zbudovány bezpečné dopadové plochy pod upravenými prvky. Její součástí jsou dvě pískoviště, dřevěné hrací prvky, nově byla zakoupena pružinová houpadla a několik koloběžek a balanční lávka, další větší herní prvek by měl být zakoupen za pomoci zřizovatele v roce 2014. Z důvodů nedostatku finančních prostředků musíme postupovat pomalu dle možností. Ve školním roce 2015 / 2016 byla vyměněna světla ve třídách, do tříd byly instalovány nové radiátory, ve budově je nová elektroinstalace a proběhla částečná rekonstrukce kotelny. Na školní zahradě bylo zrekonstruováno sociální zařízení pro pobyt venku. Velkou pomocí jsou nám rodiny dětí, jež mateřské škole svými sponzorskými dary pomáhají s obnovou vybavení školní zahrady a tříd. Díky tomu bylo např. možné v roce 2016 kompletně obnovit dřevěný vláček na školní zahradě. Pro příští školní rok je v plánu výměna nákladního výtahu.

2.2. Charakter a umístění školy

Mateřská škola Absolonova je trojtřídním účelovým zařízením s vlastní školní kuchyní, kotelnou a dostatečně velkou školní zahradou s možností celoročního využívání ke hrám a pohybovým aktivitám. Velkou výhodou je také blízkost lesa a dopravního hřiště. Ve třech třídách, jež jsou pojmenovány dle rozhodnutí dětí podle zvířátek na třídu Zajíčků, Veverek a Čmeláčků je umístěno 75 dětí. (v každé třídě je v současné době 25 dětí.). Na škole pracuje 6 kvalifikovaných učitelek, pedagogická asistentka, 2 provozní pracovnice a 3 pracovnice má školní kuchyně.

Vzdělávací proces probíhá ve třech věkově smíšených třídách, kde jsou děti od tří do šesti let. V přízemí budovy jsou umístěny třídy Zajíčků a Veverek, kancelář ředitelky školy, vedoucí školní jídelny a školní kuchyně s příslušenstvím. Ve druhém podlaží je třída Čmeláčků. Každá třída má samostatný vchod do šatny a vlastní sociální zařízení. Všechny třídy jsou však propojeny chodbami, což usnadňuje organizaci vzdělávání a spolupráci učitelek. V současné době je kapacita školy 75 dětí.

3. Podmínky předškolního vzdělávání

Podmínky předškolního vzdělávání jsou dány příslušnými právními normami – tj. zákony, vyhláškami a prováděcími právními předpisy, které jsou při předškolním vzdělávání závazné pro všechny, které se předškolního vzdělávání zúčastňují. Jedná se zejména o školský zákon č. 561/2004 Sb., vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví aj. v novelizovaném znění.

3.1. Věcné podmínky

MŠ Absolonova má dostatečné prostorové podmínky pro příslušný počet dětí – viz „Provozní řád školy“ zpracovaný dle vyhlášky č. 108/2001 Sb. Vyhovuje zmíněné vyhlášce i ve vybavení hygienickým zařízením, vzdušnosti, zastínění, vytápěním apod.

Ve třídách byla provedena úprava úložných ploch tak, aby vyhovovala potřebám dětí (dostupnost hraček a pomůcek pro volné používání a úklid), byly zakoupeny nové stoly a židličky pro děti tak, aby odpovídaly potřebám věkově smíšeným třídám. Také byl průběžně modernizován nábytek ve třídách a v roce 2013 byly za vydatného finančního přispění rodičů zakoupeny nové šatní skříňky. Pomůckami jsou třídy vybaveny velmi dobře, inventář hraček a pomůcek je podle možností postupně obnovován. Snažíme se pořizovat kvalitní hračky i pomůcky, upřednostňujeme přírodní materiály. Pracovnice přizpůsobily prostory jednotlivých tříd tak, aby mohly být využívány hrací kouty a oddělená místa pro jednotlivé druhy her. Děti tak mohou využívat prostoru a pomůcek samostatně, a tím postupně získávat praktické zkušenosti a seberealizovat se bez zbytečného omezování. Díky dostatečně velkému prostoru třídy také poskytují možnost uchýlit se do klidného koutku a tím zachovat osobní soukromí dítěte. Pravidelné revize nám zajišťují bezpečnost používání a to jak ve třídách, tak i na školní zahradě.

3.2. Životospráva

Velkou výhodou mateřské školy je vlastní kuchyně. Díky tomu se s pracovníci školní kuchyně domlouváme jak na skladbě jídelníčku (zejména na začátku školního roku pro nové děti), tak i na pravidlech stolování. Proto můžeme bez problémů pohotově reagovat na vzniklé situace v průběhu dne, při odchodu mimo školu apod.

Za vhodnost potravin, spotřební koš, dodržování technologie přípravy jídel i nápojů zodpovídá vedoucí školní kuchyně. Strava je dětem připravována podle režimu v pravidelných intervalech, pitný režim je zajištěn tak, že děti mají v průběhu celého dne možnost využívat termo nádob s čajem, nebo konvice s vodou, občas střídané džusem. Pitný režim je zajištěn i při pobytu na školní zahradě. Připomínky rodičů řešíme, co možná nejrychleji, s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem každého dítěte.

Dopolední svačiny jsou průběžné v časovém rozmezí ½ hodiny, podle aktuálních potřeb dítěte. Při stravování respektujeme množství a tempo, které si dítě zvolí při jídle, učíme děti pravidlům správného stolování a samostatnosti při sebeobsluze.

Činnosti dětí jsou střídány tak, aby vyhovovaly dětskému biorytmu, volným činnostem pohybového charakteru se věnujeme jak ve třídě, tak zejména při pobytu venku. Děti mohou využívat přírodního terénu v blízkosti školy, les, místní dětská hřiště. Pro zimní radovánky dětí a dodržení zásady neprochladnout mohou děti používat boby, lopaty aj. přímo na školní zahradě, kde je vytvořen kopec pro sjíždění. Učitelky respektují u dětí individuální potřebu odpočinku. Dětem, které nemají potřebu spánku, jsou po krátkém odpočinku nabízeny klidové činnosti.

Během celého dne je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád (doba stravy ve tříhodinových intervalech, minimální doba pobytu, apod.). Je však natolik flexibilní, že umožňuje přizpůsobit činnosti v průběhu dne v případě aktuálních situací a potřeb.

3.3. Psychosociální podmínky

Naše mateřská škola je vedena mottu: „Dítě se nesmí stát objektem výchovy, ale jeho rovnoprávným subjektem“ a: „Mějte děti rády takové, jaké jsou. Vytvořte jim takové podmínky, aby se postupně mohly stávat samostatnějšími, sebevědomějšími, soběstačnějšími, vnímavými k okolí a to i v případě, že jsou jiné“.

Tomuto podřizujeme už přijímání dětí – rodiče nových dětí jsou na schůzce seznamováni s MŠ, jejími podmínkami, možnostmi, obsazením aj. Aby děti nepřišly do zcela neznámého prostředí, mohou rodiče využívat Dne otevřených dveří a individuálních návštěv v jednotlivých třídách ještě před vlastním nástupem do školy. Začátek školního roku rovněž přizpůsobujeme potřebám nových dětí tak, že děti přijímáme po dohodě s rodiči postupně, aby se učitelky mohly novým dětem více věnovat a děti se snadněji zapojovaly do života MŠ. Při zahájení docházky do mateřské školy je uplatňován individuální adaptační režim. Učitelky se věnují dětem a jejich vzdělávání a poskytují jim potřebné zázemí, klid a bezpečí. Činnosti

jsou plánované na základě individuálních vzdělávacích potřeb, zájmů a možností dětí. Během adaptačního procesu se snažíme ve zvýšené míře spolupracovat s rodiči tak, aby docházelo k úspěšnému a bezproblémovému začlenění dítěte do vzdělávacího procesu a chodu mateřské školy. Všechny děti jsou rovnocenné, žádné není žádným způsobem diskriminováno.

Až na výjimečné případy (personální změny, žádosti rodičů), navštěvuje dítě po celou dobu docházky jednu třídu, kde má „svoje“ paní učitelky a známá kolektiv dětí. Učitelky tak dítě mohou velmi dobře poznat a díky tomu systematicky pracovat na jeho osobnostním rozvoji dítěte. Do tříd jsou děti zařazovány s ohledem na přátelské a sourozenecké vztahy. Několikrát během školního roku učitelky zpracovávají individuální diagnostiky dětí, které slouží k mapování jejich vývoje a definování oblastí, na které je potřeba se ve vzdělávacím procesu důkladněji zaměřit. Děti jsou do důsledku respektovány, nemáme problémy se zařazováním nebo nerespektováním dětí, které jsou „jiné“. Naším cílem je vytvořit mezi učitelkami, dětmi, rodiči a ostatními zaměstnanci mateřské školy partnerský vztah, založený na vzájemném respektu. Aby děti věděly, kde jsou hranice volnosti, připravují společně s učitelkou pravidla třídy, které se snaží dodržovat. O této skutečnosti jsou informováni i rodiče, kteří mohou do chodu školy rovněž svými nápady a pomocí přispět různými způsoby (např. oslavy, karneval, zahradní slavnosti). Na programu dne se mohou vlastním návrhem podílet, rozvíjet navržené téma, zvolit si příp. i jinou činnost. Vlastní ŠVP a jednotlivé TVP umožňují věnovat zvýšenou péči dětem, které to potřebují, mají momentální problém, přicházejí po delší nepřítomnosti apod. Řízené činnosti jsou dostatečně střídány činnostmi podle volby dětí, oddechovými činnostmi, pohybovými aktivitami.

3.4. Řízení školy a personální a pedagogické zajištění

Vzdělávací proces zajišťuje pět pedagogických pracovníků ve spolupráci s ředitelkou Renatou Škaroupkovou, která nastoupila do funkce v lednu roku 2008. Jednotlivé pracovníce mají svoje kompetence, ručí za přidělenou oblast, informují o ní jak ostatní pracovníci tak i v případě potřeby rodiče, řádně plní i své obecně platné povinnosti, jsou ale respektována i jejich práva. Zatím nebylo třeba řešit podstatné nedostatky. Řízení školy je demokratické, o většině záležitostí se jedná s pracovníci, ředitelka se zapojuje do všech činností školy, kompetence, které mají jednotlivé pracovníce, pouze kontroluje podle potřeby. Pracovníci jsou o všech aktualitách včas informováni. Podle finančních možností je práce jednotlivých pracovníků oceňována mimořádnou odměnou. Na pedagogických poradách, jež probíhají několikrát ročně, se domlouváme na jednotných postupech, na vzájemné spolupráci zejména v

jednotlivých třídách. Nejdůležitější motivací jsou pro nás spokojené děti. Všechny pracovnice se dále vzdělávají, společně připravujeme obsah ŠVP a potažmo TVP, které si jednotlivé třídy upravují podle svých potřeb. Zatím máme problémy s prováděním evaluace tak, aby nebyla pouze formální a sloužila jako základ pro zlepšování další práce.

Spolupráce se zřizovatelem je na velmi dobré úrovni, zřizovatel má o dění v MŠ zájem, snaží se pomoci při řešení problémů. Trápí nás však velmi špatný technický stav celé budovy a nedostatek finančních prostředků na další vybavování školy.

Vztahy se ZŠ a MŠ Pastviny je rovněž přínosné. Je znát zájem o oboustrannou spolupráci. Využíváme společných návštěv, kulturních a sportovních akcí, usnadňujeme tím přechod dětí do základní školy. V MŠ uskutečňujeme cca 2x do měsíce kulturní akce.

Dobrý kontakt máme s PPP Voroněžská a to jak v oblasti řešení problémů jednotlivých dětí, tak i v oblasti vzdělávání učitelek. O jiných problémech dětí se radíme s rodiči a doporučujeme ověřená pracoviště (např. logopedie, aj.).

Provoz MŠ vychází z potřeb rodičů a je respektován všemi pracovnicemi. Služby jednotlivých pracovnic jsou rozvrženy tak, aby byla vždy zajištěna bezpečnost dětí a možnost účasti na bohatém životě školy, rovněž možnosti různorodého okolí školy pro pohybové aktivity v průběhu pobytu venku. Pracovnice se na práci připravují, dále se vzdělávají a připravují zajímavé akce společně i pro rodiče i s jejich pomocí (zahradní slavnosti, Den matek, jarní hry, výstavy...). Tyto aktivity jsou velmi kladně hodnoceny všemi zúčastněnými.

3.5. Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání

Mezi mateřskou školou a rodičovskou veřejností jsou dobré vztahy. Ještě nebylo potřeba řešit žádné podstatné stížnosti rodičů. Drobné problémy byly rodičům řádně objasněny (jídelníčky, návrh provozní doby školy, nutnost spojování tříd v případě naléhavé situace apod.). Rodiče mají možnost zúčastňovat se třídních schůzek a pak i třídních akcí, které nám pro svou větší intimitu lépe vyhovují. Rodiče respektují potřeby školy, dbáme na jejich dobrou informovanost a to už před nástupem nových dětí do MŠ. Noví rodiče se mohou seznámit dostatečně s celou školou, jejím vybavením, s materiály k výchovně vzdělávací práci. Všichni podepisují Vnitřní řád školy, který je jim k dispozici po celý školní rok v šatnách jednotlivých tříd, kde jsou také zveřejněna práva i povinnosti rodičů, organizace školy při nestandardních situacích, aby rodiče v případě zájmu věděli, kde je jejich dítě, co právě dělá, kdo se o dítě stará, k čemu se mohou vyjádřit. Řada rodičů se školou spolupracuje při přípravě akcí školy, podporují školu i materiálně formou sponzorského daru nebo pomocí při

údržbě, vytváření hracích koutků apod. Veškeré důvěrné informace jsou přísně střeženy podle zákona o utajování osobních údajů, rodiče mohou rovněž využít možnosti informovat se na záležitosti školy podle zákona o zveřejňování informací. Mateřská škola s rodiči konzultuje individuální potřeby dětí a společně s nimi hledá řešení. Pokud není v jejích možnostech pomoci, doporučuje rodičům takové organizace, se kterými má sama dobrou zkušenost. Podle přání mohou rodiče měnit třídu pro příští školní rok tak, jak jim to vyhovuje. Omezením je pouze počet dětí v jednotlivých třídách.

S předškolními dětmi pracujeme na základě absolvovaného školení v PPP (Edukačně stimulační skupiny), které jsou určeny pro společnou práci rodiče s dítětem. Formou individuální i skupinové práce se věnujeme předškolákům v průběhu denních činností přímo v jednotlivých třídách. Výsledky vystavujeme v šatně, kde je možno sledovat postup dítěte a konzultovat s rodiči. Informujeme je o školní zralosti většinou na společné schůzce s učitelkou ZŠ, kde mají rodiče dostatečný prostor pro své dotazy. Dále nabízíme 2x ročně hovorové hodiny. O vývoji svých dětí jsou dále rodiče informováni výstavami prací dětí, pohovorem s učitelkou, účastí na akcích třídy. Mají kdykoliv možnost po dohodě s učitelkou navštívit třídu, zúčastnit se vybrané akce, zapojit se do dění v mateřské škole.

Vzhledem k tomu, že většina pracovníků MŠ působí na škole dlouhodobě je vzájemný kontakt s rodiči velmi dobrý. Občas se stává, že pokračuje i v době, kdy už děti chodí do ZŠ (problémy s adaptací, konzultace v případě např. poruch učení apod.). Přesto je na společné schůzce zdůrazněno, že MŠ respektuje rodinu, která má hlavní slovo při výchově dítěte a MŠ navazuje na jejich výchovu a proto je nutná vzájemná spolupráce. Na děti rodičům „nežalujeme“, společně s nimi snažíme individuálně řešit případný problém, který závažným způsobem narušuje činnost třídy. Rodiče nabádáme, že každý den je potřeba v případě problému projevit důvěru, najít důvod k povzbuzení, pochvale a pohlazení.

3.6. Současnost a plány do budoucna

1. OBLAST VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ

Nyní: soustředíme se na rozvoj osobní samostatnosti, rozvoj sebevědomí, uplatňování schopností a poznatků. Několik pracovníků se v roce 2014 zúčastnilo vzdělávacího programu zaměřeného na cvičení s míčem a aerobik. Zapojily jsme se do projektu OP VVV na rozvoj školství, který by měl být realizován v roce 2017.

Plánujeme: Naším cílem je také častější zařazování metod projektového učení a nadále vytvářet co nejlepší podmínky pro rozvoj dítěte ve všech výchovně vzdělávacích oblastech. Rozvoj v rámci projektu OP VVV.

2. OBLAST PRACOVNÍ

Nyní: Ve všech třídách jsou kvalifikované pedagogické pracovnice, které spolu velmi dobře vycházejí. Celý kolektiv se snaží pracovat týmově v zájmu celé mateřské školy.

Plánujeme: Doplnění kvalifikace jedné z učitelek vysokoškolským studiem.

3. OBLAST MATERIÁLNÍ

Nyní: V loňských letech se nám podařilo značně vylepšit zařízení tříd i školní kuchyně (lehátka, nábytek, robot, sporák, lůžkoviny ... atd).

Plánujeme: Pokračovat v modernizaci školy a školní zahrady.

4. SPOLUPRÁCE S RODIČI

Nyní: je nastavena velmi dobře, na vzájemném partnerském vztahu, rodiče se spolupodílejí ve všech směrech na chodu mateřské školy. Společné akce jsou velmi oblíbené. Nově jsme do vzdělávací nabídky zařadily Edukativně stimulační skupiny, jež jsou určeny předškolním dětem a jsou součástí předškolní přípravy.

Plánujeme: nadále pokračovat ve velmi dobrých vztazích, svým osobním přístupem tyto vztahy podporovat. Dle možností inovovat společné akce.

5. SPOLUPRÁCE SE ZŠ A MŠ PASTVINY

Nyní: společné návštěvy, schůzky s rodiči předškoláků, kulturní a sportovní akce

Plánujeme: větší spolupráce v oblasti Edukativně stimulačních skupin.

6. SPOLUPRÁCE SE ZŘIZOVATELEM

Nyní: velmi dobrá po všech stránkách.

Plánujeme: více se zaměřit na společné řešení související s revitalizací školy.

4. Organizace vzdělávání

V mateřské škole Absolonova má každá třída svůj režim dne, který není nutné vždy striktně dodržovat, naopak je zvykem reagovat na momentální dětské potřeby, jejich zájmy a vzniklé situace. Je potřeba dbát pouze na dodržování biorytmu, pravidelné pohybové aktivity, nabídku různorodých činností. V průběhu dne mají děti dostatek možností pro individuální i skupinovou činnost, je respektována jejich potřeba hry přiměřeně věku. Děti vedeme k samostatnému uvědomělému dodržování hygieny bez zbytečného čekání ve velké skupině, rovněž v případě potřeby mají děti možnost svačit dříve podle své potřeby. Všechny děti jsou dobře seznámeny s ostatními třídami, jejich pracovníci, aby v případě potřeby věděly, kam jdou, kdo se o ně bude starat.

Ve všech třídách probíhá výchovně vzdělávací činnost dle třídních vzdělávacích programů v souladu se ŠVP a RVP PV. Jemnou profilací tříd se jen snažíme o originalitu tříd a využití vzdělání a potenciálu učitelů.

Profilace tříd:

Třída Zajíčků – p. uč. Kovaříková, p. uč. Bubníková

Třída Zajíčci nabízí kromě plnění úkolů vyplývajících z třídního vzdělávacího programu, ve větším rozsahu – používání dalších netradičních technik v pracovních a výtvarných činnostech, které u dětí rozvíjí tvořivost, fantazii, jemnou motoriku, estetické cítění, vzájemnou spolupráci. Paní učitelka Kovaříková absolvovala školení aerobiku a cvičení na míčích a s dětmi pravidelně cvičí, stejně jako p. uč. Bubníková, která má dokonce sporotovní vzdělání. Ve vzdělávacím procesu bývá také využíváno dramatických technik a forem prožitkového učení.

Třída Veverek – p. uč. Krajsová, p. uč. Müllerová

Ve třídě Veverek, kromě všestranného rozvoje dítěte obě učitelky nabízí dětem využití výtvarných a pracovních činností a objevování nových technik v těchto oblastech. Při PV učitelky podporují děti v pohybu dle jejich individuálních potřeb, nabízí dětem širokou škálu pohybových her. Učitelky vytváří na vycházkách u dětí blízký vztah k přírodě nejen formou pozorování. Paní učitelka Krajsová má akreditaci na vedení Edukativně stimulačních skupin.

Třída Čmeláků – p. uč. Dimitriadisová, p. řed. Škaroupková

Ve třídě Čmeláků se jako součást každodenních činností se nabízí využití klavírního doprovodu, seznamování s širokou škálou hudebních a rytmických nástrojů, dechová cvičení. Významnou úlohu zde také mají pohybové činnosti a mnoho druhů sportovního vyžití – zumba, aerobik, aj. V rámci pohybových chviliek paní učitelky s dětmi cvičí aerobik, jógu a také na gymnastických míčích. Na všechny typy cvičení absolvovaly speciální školení.

5. Charakteristika vzdělávacího programu

5.1. Filozofie školy

V naší mateřské škole se snažíme o co nejkvalitnější vzdělávací proces s využitím veškerých vědomostí a zkušeností a především osobním přístupem připravujeme děti pro život. Vytvořily jsme školní vzdělávací program, který v sobě zahrnuje širokou škálu vědomostí a návyků ze všech oblastí života. Důraz klademe na vztah k přírodě, pohybovou stránku a zdravý životní styl. Máme možnost vycházet z bezprostředního pozorování, praktického ověřování poznatků, stavíme na prožitcích dětí v každodenním životě. Tyto zkušenosti dětí jsou pak dále využívány i ve spolupráci s rodiči při našich školních aktivitách. Prioritou pro nás zůstává rozvoj osobnosti a samostatnosti každého dítěte a individuální přístup.

Nově jsme se zaměřily na efektivní využití potenciálu učitelek a zkvalitnění profilace tříd. Do oblasti plánování výchovně vzdělávací činnosti se snažíme zařazovat projektové učení. Snažíme se postupně získávat vědomosti a zkušenosti v oblasti ekologické výchovy, abychom využily umístění školy uprostřed přírody s možností pro děti získávat bezprostřední informace i poznatky a praktické zkušenosti. Rozhodly jsme se častěji zařazovat polodenní výlety do blízkého okolí MŠ. Společně vylepšujeme prostředí školní zahrady.

V dnešní době, kdy nám ekonomický rozvoj kromě pozitivních výsledků přináší i řadu negativních důsledků, hlavně vzhledem k životnímu prostředí, je čím dále více nutné se zaměřovat na kladení základů v péči o životní prostředí už v citlivém předškolním věku. Děti jsou stále více obkloповány technikou, ztrácí se původní soužití člověka s přírodou a tím často vzniká z důvodu neznalostí a nedostatku poznatků a zkušeností nezájem o problémy prostředí, ve kterém žijeme.

Jedním z dalších důsledků je i ubývání příležitostí i času k přirozeným pohybovým aktivitám. Děti však pohyb nezbytně potřebují k svému zdravému vývoji. Chceme proto umožnit dětem vyrovnat podíl vzdělávacích a pohybových aktivit. Zařazujeme proto cíleně více pohybových činností, her a vycházek do přírody. Předškolní děti se zúčastňují plaveckého výcviku, který probíhá ve spolupráci s plaveckým klubem Kometa Brno.

Naším cílem je vytvořit takové prostředí, kde budou děti poznávat bezpečí a radosti sebe, okolní svět se všemi jeho zákonitostmi, učit je oceňovat krásu života, vzájemnou potřebnost, klást základy osobní zodpovědnosti za stav prostředí, ve kterém žijeme, učit je pochopení a toleranci a to vše s ohledem na jejich věk, jejich individuální potřeby a možnosti.

Usilujeme o to, stát se dětem partnerem a společníkem na cestě k rozvoji jeho osobnosti tak, aby děti, které budou od nás odcházet do dalšího života, byly samostatné, zdravé, sebevědomé, vybavené potřebnými poznatky a dovednostmi pro život s vědomím, že jsou součástí přírody, kterou se učí přiměřeně svým možnostem chránit a pečovat o ni, a to vše s ohledem na ostatní živé i neživé součásti světa. To vše na základě zdravého tělesného rozvoje a aktivnímu vztahu k pohybu a sportu.

Základní zásady:

MŠ klade důraz na individuální přístup k dětem, a proto dodržuje tato základní pravidla:

- Před nástupem dětí do MŠ jsou rodiče podrobně informováni o koncepci školy, organizaci dne, obsazení školy, o stravování, o platbách, o specifikách školy. (schůzka v období května, dny otevřených dveří s možností pobytu ve všech prostorách školy, rodiče mají prostor k poznání všech učitelek, k poznávání ostatních rodičů a dětí, k případným dalším dotazům).
- Rodiče si mohou zvolit třídu pro své dítě podle toho, která jim nejlépe vyhovuje, škola jejich přání vyhoví podle kapacity tříd, případné potřebné změny s rodiči projedná.
- Děti jsou v období adaptace přijímány postupně podle možnosti rodičů tak, aby učitelky měly možnost se každému dítěti skutečně individuálně věnovat.
- Na začátku školního roku se snažíme vyvarovat všech organizačních změn, aby se zbytečně děti nestresovaly a adaptace se zbytečně neprodložovala.
- Učitelky se snaží poznat nejen děti své třídy, ale i ostatní děti, rovněž děti poznávají

ostatní učitelky, pracovnice školy a prostory jiných tříd.

- Od začátku školního roku jsou připravena pravidla a seznamy dětí tak, aby byl co nejvíce ulehčen vstup dětí do MŠ.
- Kulturní aj. společné akce, zejména mimo školu, jsou zařazovány nejdříve v říjnu
- Vždy jsou citlivě respektovány individuální potřeby dítěte (jméno, jídlo, vlastní hračka...). Z toho důvodu rodičům nově nastupujících dětí na začátku školního roku předkládáme osobní dotazník.
- První čtvrtletí nového školního roku je věnováno zejména pěstování všech potřebných návyků, vytváření třídních pravidel, která jsou v „určité grafické podobě“ umístěna v jednotlivých třídách tak, aby byla přístupna dětem, jsou vysvětlena i rodičům.

5.2. Metody a formy vzdělávání

Vzdělávání dětí je uskutečňováno ve všech činnostech a situacích, které se v průběhu dne vyskytují a to vyváženým poměrem spontánních a řízených aktivit.

Pracujeme s teorií Gardnerových rozmanitých inteligencí, které vychází od dítěte a zahrnují celou jeho osobnost. Podle Gardnera neexistuje pouze jedna inteligence, ale 7 různých druhů, které jsou na sobě relativně nezávislé a je možno rozvíjet každou zvlášť. Tyto teorie se dělí na inteligenci logicko-matematickou, hudební, tělesně pohybovou, lingvistickou, prostorovou, intrapersonální a interpersonální. Blíže tak specifikují vzdělávací oblasti v souladu s rámcovým vzdělávacím programem – dítě a jeho tělo, dítě a psychika, dítě a ten druhý, dítě a společnost a dítě a svět. Učitelky připravují reálné a konkrétní aktivity tak, aby pokrývaly všech pět oblastí obsahu PV, které odpovídají jednotlivým typům Gardnerových inteligencí. Pro realizaci našich výchovných cílů využíváme metod prožitkového a kooperativního učení hrou a činnostmi dětí tak, aby byla naplněna:

- **spontanieta** (aktivní činnost dětí z vlastního popudu)
- **objevnost** (připravujeme činnosti tak, aby dítě objevovalo samo, a integrujeme nové poznatky do starých)

- **komunikativnost** - vytváří prostor pro komunikaci
- **aktivita a tvořivost** - připravujeme prostředí tak, aby se děti mohly samy rozhodnout mezi činnostmi
- **konkrétnost** - připravujeme konkrétní činnosti
- **celostnost** - volíme činnosti tak, aby procházely rukama dětí

Pedagogičtí pracovníci:

- připravují prostředí a nabízí dětem jak poznávat, přemýšlet, chápat a porozumět sobě i všem kolem sebe
- reagují na vzniklé situace a snaží se improvizovat tak, aby činnosti byly v souladu s RVP
- preferují hravé, hudební, tvořivé činnosti, pohybové činnosti
- poskytují dostatek prostoru pro samostatnost
- umožňují dětem ovlivňovat situaci a zasahovat do tvoření plánovaných aktivit
- nabízí dětem činnosti tak, aby každé dítě mělo možnost a příležitost vlastní volby
- pracují dle vzdělávacích plánů s dětmi, které mají odklad školní docházky
- respektují individualitu každého dítěte
- respektují prioritu výchovného působení rodiny
- zařazují často oblíbené formy vzdělávání, tj. pohybové hry, zdravotní cvičení, seznamování s TV náčiním a náradím, zpěv, výtvarné a pracovní činnosti, akce pro děti a jejich rodiče, návštěvy divadel...
- mezi vzdělávání záměrně zařazují i nadstandardní aktivity (plavání, keramika, blastball,..)
- respektují potřeby dětí – (potřeba pohybu, spánku, bezpečí, lásky, úcty)

6. Vzdělávací obsah

Školní vzdělávací program s názvem: „Příroda je naše hřiště“ je rozdělen do čtyř tematických celků. Ty jsou pro snazší orientaci a usnadnění práce učitelkám barevně rozlišeny a dále rozčleněny do několika skupin a podskupin:

6.1. Charakteristika tematických celků

I. POJĎME SI SPOLEČNĚ HRÁT

- máme nové kamarády
- pravidla
- moje rodina
- pohádka

Tematický celek přiblíží dětem poznání, že nastal čas učít se odloučení na určitou dobu od rodičů a blízkých. Být aktivní cítit se bezpečně i bez jejich opory. Děti je třeba vést, při společnému soužití v MŠ, k respektování předem formulovaných, vyjasněných a pochopených pravidel. Dítě by se mělo již v předškolním věku naučit žít s vědomím, že má právo vyjádřit svůj souhlas i nesouhlas, umět říci „ne“ v situacích, které si to vyžadují. Nedílnou součástí vzdělávání v MŠ je uvědomit si vlastní identitu, získání sebevědomí a sebedůvěry. Děti seznamujeme s klasickou i moderní pohádkou a dále s ní pracujeme.

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle

- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností

Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
- konstruktivní a grafické činnosti
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používání
- činnosti směřující k ochraně zdraví a osobního bezpečí
- poslech čtených, vyprávěných pohádek, návštěva divadelních představen
- návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí

Očekávané výstupy

- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a o své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)

Rizika

- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (spánek, pohyb, odpočinek, osobní tempo, látková výměna, tepelná pohoda, potřeba soukromí...)
- spěch, nervozita, nevhodné zásahy a přerušování činností dospělými
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí MŠ
- předávání „hotových“ poznatků
- málo názornosti a prostoru pro rozvoj fantazie
- převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním, vysvětlováním

Dítě a jeho psychika **Jazyk a řeč**

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

Vzdělávací nabídka

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný slovní projev na určité téma
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv

Očekávané výstupy

- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění, úsudky ve vhodně formulovaných větách
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)

Rizika

- špatný jazykový vzor
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu, vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně – logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)

Vzdělávací nabídka

- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- námětové hry a činnosti
- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)

Očekávané výstupy

- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- postupovat a učit se podle instrukcí a pokynů
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, překládat nápady

Rizika

- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

➤ **Sebepojetí, city, vůle**

Dílčí vzdělávací cíle

- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Vzdělávací nabídka

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)

- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.)

Očekávané výstupy

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní bez jejich opory
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, umět říci ne v situacích, které si to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.

Rizika

- spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými
- stresy, napětí a nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí
- nevhodné vzory a modely chování (netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)

Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)

Vzdělávací nabídka

- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

Očekávané výstupy

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat přátelství
- odmítnout komunikaci, která mu je nepříjemná
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma i v MŠ, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- spolupracovat s ostatními

Rizika

- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- příliš časté vystupování pedagoga v roli soudce

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- rozvoj společenského i estetického vkusu

Vzdělávací nabídka

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

Očekávané výstupy

- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti dovednosti
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí i jeho běžných změn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v MŠ, na veřejnosti)
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair

Rizika

- ironizování a znevažování úsilí dítěte
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího
- chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin vzniku

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije a vytváření pozitivního vztahu k němu
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

Vzdělávací nabídka

- praktické užívání technických přístrojů a hraček, předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií

Očekávané výstupy

- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v MŠ opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, u lékaře, v obchodě, na hřišti apod.)
- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově MŠ, v blízkém okolí)

Rizika

- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků

II. RADUJME SE, VESELME SE

- podzimní hrátky
- adventní čas
- jarní probouzení
- všechny barvy léta

V tomto integrovaném bloku se zaměříme na to, jak získat děti k radostnému pobytu v MŠ a probudit v nich přátelství s ostatními a na osvojení poznatků z lidových zvyků a tradic prostřednictvím praktických činností. V průběhu celého školního roku nabízíme dětem a jejich rodinám velké množství činností podporující kvalitu rodinných vztahů a sblížení rodiny a mateřské školy. V podzimní části roku pořádáme podzimní hrátky na zahradě, uspávání zahrady a opékání. V adventním čase nás čeká Mikulášská pohádka, vánoční besídka, nadílka pod stromečkem a výstava výtvarných prací. Na jaře se děti mohou těšit na karnevalové soutěžení, malování vajíček, jarní probouzení zahrady a opékání. Nezbytnou součástí blížícího se konce školního roku je také příprava besídky pro maminky, oslava Dne dětí formou olympiády a slavnostní rozloučení s předškoláky s galerií na plotě.

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností

Vzdělávací nabídka

- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- jednoduché pracovní činnosti v oblasti úpravy prostředí
činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí

Očekávané výstupy

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku

Rizika

- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy
- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

Dítě a jeho psychika

➤ Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu

Vzdělávací nabídka

- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv

Očekávané výstupy

- naučit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku

- projevovat zájem o knihy, poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film.

Rizika

- špatný jazykový vzor
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)

➤ **Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace**

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)

Vzdělávací nabídka

- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)

Očekávané výstupy

- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

Rizika

- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním

➤ **Sebepojetí, city, vůle**

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání

Vzdělávací nabídka

- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- činnosti nejružnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- estetické a tvůrčí aktivity
- hry na téma rodiny, přátelství

Očekávané výstupy

- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí

Rizika

- nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, cítění, prožívání a vyjadřování

Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- rozvoj kooperativních dovedností

Vzdělávací nabídka

- společenské hry, společné aktivity nejružnějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sblížení dětí
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije - rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat) - mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)

Očekávané výstupy

- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- spolupracovat s ostatními
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje

Rizika

- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

Vzdělávací nabídka

- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

Očekávané výstupy

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat

- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Rizika

- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle

- poznávání jiných kultur
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy

Vzdělávací nabídka

- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- práce s literárními texty
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Očekávané výstupy

- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Rizika

- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy
- špatný příklad dospělých

III. DARY PŘÍRODY

- rostliny a živočichové
- voda, voděnka
- putujeme po obloze (počasí, vesmír, živly)
- lidské tělo

Prostřednictvím tohoto IB si dítě bude osvojovat poznatky o lidském těle a jeho zdraví, vytvářet povědomí o přírodě a osvojovat znalosti o živé a neživé přírodě, planetě Zemi a vesmíru.

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.)
- rozvoj a užívání všech smyslů, osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

Vzdělávací nabídka

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě)
- smyslové a psychomotorické hry
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů

Očekávané výstupy

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku
- pojmenovat části těla, některé orgány znát jejich funkce
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí

Rizika

- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- omezování spontánních pohybových aktivit jednostranná nabídka pohybových činností

Dítě a jeho psychika

➤ Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností

Vzdělávací nabídka

- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků

Očekávané výstupy

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- naučit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- utvořit jednoduchý rým

Rizika

- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte
- špatný jazykový vzor

➤ Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle

- vytváření pozitivního vztahu k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení

Vzdělávací nabídka

- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- smyslové hry
- námětové hry a činnosti
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti

Očekávané výstupy

- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušeností k učení
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.)
- naučit se nazpaměť krátké texty

Rizika

- omezený prostor pro vyjádření
- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí

➤ **Sebepojetí, city, vůle**

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

Vzdělávací nabídka

- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)

Očekávané výstupy

- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem

Rizika

- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, cítění, prožívání a vyjadřování

Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému

Vzdělávací nabídka

- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.

Očekávané výstupy

- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla

Rizika

- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle

- vytvoření základů aktivních postojů ke světu
- rozvoj estetického vkusu

Vzdělávací nabídka

- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.)
- přípravy a realizace společných zábav a slavností
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu

Očekávané výstupy

- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností

Rizika

- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií

Očekávané výstupy

- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí

Rizika

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy

IV. CESTOU KOLEM SVĚTA

- vesnice, město
- bezpečný svět
- sporty
- prevence patologických jevů
- multikulturní výchova

Prostřednictvím různých aktivit i pohybu se budou děti seznamovat se světem, ve kterém žijeme – počínaje nejbližším okolím až po celou zeměkouli. Budou se zabývat dopravou, technikou, světovými kontinenty i jejich obyvateli a odlišnostmi, které je třeba respektovat a tolerovat. Nesmíme zapomenout ani na prevenci patologických jevů a učit děti obezřetnosti a bezpečnému chování. Dítě se bude setkávat s odlišností v různých podobách a učit se přijímat ji jako běžnou součást života, rozvíjet vztahy nejen v rodině ale i mezi přáteli a ostatními lidmi, rozvíjet svoji sociální stránku, citové vnímání a altruismus.

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.)
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví
- bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků

- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Očekávané výstupy

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)

Rizika

- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí, apod.)
- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

Dítě a jeho psychika

➤ Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)

Očekávané výstupy

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách

Rizika

- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými
- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)
- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)
- omezený přístup ke knížkám

➤ **Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace**

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a

- pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)

Vzdělávací nabídka

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- námětové hry a činnosti
- činnosti zaměřené k vytváření (chápaní) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)

Očekávané výstupy

- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušeností k učení
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- rozhodovat o svých činnostech

Rizika

- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

➤ **Sebepojetí, city, vůle**

Dílní vzdělávací cíle

- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání

Vzdělávací nabídka

- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.)
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)

Očekávané výstupy

- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem

Rizika

- málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění
- nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí
- spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými

Dítě a ten druhý

Dílní vzdělávací cíle

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- rozvoj kooperativních dovedností

Vzdělávací nabídka

- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije - rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat) - mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých

Očekávané výstupy

- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- chápat, že všichni lidé (dětí) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Rizika

- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem
- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- příliš ochránářské či příliš nevšimavé prostředí
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor
- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem
- příliš časté vystupování pedagoga v roli soudce
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

Vzdělávací nabídka

- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s

- různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)

Očekávané výstupy

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)

Rizika

- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- ironizování a znevažování úsilí dítěte
- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin vzniku
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrožícím od neznámých lidí

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)

Očekávané výstupy

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí

Rizika

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí, nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí
- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- nedostatek prevence vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

6.2. Klíčové kompetence, ke kterým směřujeme

I. POJĎME SI SPOLEČNĚ HRÁT

= pravidla, přátelství, rodina, pohádka

Kompetence k učení

- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých

Kompetence k řešení problémů

- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit

Komunikativní kompetence

- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

Kompetence sociální a personální

- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim

Kompetence činnostní a občanské

- svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat

II. RADUJME SE, VESELME SE

= tradiční svátky, oslavy a setkání

Kompetence k učení

- pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí

Kompetence k řešení problémů

- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem

Komunikativní kompetence

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou

Kompetence sociální a personální

- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky

Kompetence činnostní a občanské

- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky

- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat

III. DARY PŘÍRODY

=rostliny, zvířata, živly, počasí, vesmír, lidské tělo, ekologie, environmentální výchova

Kompetence k učení

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům

Kompetence k řešení problémů

- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit

Komunikativní kompetence

- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci

Kompetence sociální a personální

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej

Kompetence činnostní a občanské

- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

IV. CESTOU KOLEM SVĚTA

= doprava, bezpečný svět (prevence SPJ), sporty, vesnice a města, multikulturní výchova

Kompetence k učení

- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje,
o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

Kompetence k řešení problémů

- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací
a využívá je v dalších situacích
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti

Komunikativní kompetence

- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

Kompetence sociální a personální

- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

Kompetence činnostní a občanské

- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

7. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných

Vzdělávání dětí se speciálně vzdělávacími potřebami

Snahou pedagogů naší školy je ve vzdělávání dětí vytvořit optimální podmínky k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci dětem, aby dosáhly co největší samostatnosti. Pedagogové respektují individuální potřeby a možnosti dítěte.

Základní povinné podmínky pro předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami jsou stanoveny zákony, vyhláškami a prováděcími předpisy. Kromě těchto podmínek je třeba, aby předškolní pedagog bral v úvahu ještě specifické podmínky, které ovlivňují kvalitu poskytovaného vzdělávání konkrétního dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami.

Podmínky pro vzdělávání dětí se zdravotním znevýhodněním a zdravotním postižením jsou ve vztahu k druhu a stupni postižení dítěte podrobně rozepsány v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání.

Mateřská škola Brno, Absolonova 20a, př. org. není bezbariérová, vzdělávání dětí s těžším tělesným a zrakovým postižením by bylo náročné a bylo by nutné ve spolupráci s odborníky ze školských poradenských zařízení posoudit, zda je škola schopna vytvořit optimální podmínky pro vzdělávání daného dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami. Společnou konzultaci s odborníky bychom řešily i v případě jiných druhů postižení.

Vzdělávání dětí ze socio-kulturně znevýhodňujícího prostředí, dětí s oslabeným rodinným zázemím či dětí, které pocházejí z jazykově odlišného prostředí a které nemluví jazykem, v

němž probíhá vzdělávání , se uskutečňuje podle požadavků daných RVP PV. Pedagogové v naší mateřské škole provádí pravidelné sledování individuálních vzdělávacích pokroků u těchto dětí, na ně nenavazuje rozvojová stimulace v potřebných oblastech a úprava podmínek vzdělávání . Škola spolupracuje s pedagogicko - psychologickou poradnou Kohoutova a Voroněžská.

Vzdělávání dětí mimořádně nadaných

Pravidelným sledováním individuálních vzdělávacích pokroků u dětí je možno odhalit mimořádné schopnosti či mimořádné nadání dětí.

Znaky nadaných dětí

- Předčasnost .Dítě první kroky ve zvládnání určité oblasti činí dříve, než je běžné u vrstevníků. Dříve se naučí mluvit, číst ,psát a počítat.
- Trvání na vlastním tempu a postupu .Učí se rychleji než ostatní děti,potřebují minimální pomoc dospělých,většinou se učí sami.
- Nezávisle objevují pravidla a nové způsoby řešení,jsou tvořivé.
- Mimořádná vnitřní motivace. Zakousnou se do problému ,mají intenzivní a neutuchající zájem ,umí se maximálně soustředit.
- Mají vynikající paměť a umí používat informace.
- Sebeřízení .Sami nejlépe vědí,jak se učit,jsou schopné se samostatně kontrolovat.
- Rychlost myšlení. Mohou strávit více času plánováním,ale pak se učí rychleji.
- Zpracování problémů-zjišťují,co je a co není důležité ,rychleji se doberou podstaty věci.
- Dávají přednost složitosti-mají tendenci dělat hru složitější , aby byla zajímavější.

K zajištění mnohostranné a pestré vzdělávací nabídky na škole nabízíme :

- vhodné výukové materiály
- hry s písmenky a číslicemi
- volný přístup k výtvarným a tvořivým podmínkám a výtvarnému materiálu
- pohybové a pěvecké činnosti, hru na rytmické hudební nástroje
- dostatek tělovýchovných pomůcek a náradí ve třídě i na školní zahradě
- volný přístup k encyklopediím i knihám
- volný přístup k hračkám a stavebnicím
- zařazování pokusů
- využívání loutek a maňásků
- využívání tvořivé dramatiky

8. Evaluace

V Rámcovém vzdělávacím programu je evaluace definována jako proces vyhodnocování vzdělávacích činností, situací a podmínek i výsledků předškolního vzdělávání. Smysl evaluace spočívá ve zkvalitňování činností školy. Evaluaci provádíme v oblastech stanovených Rámcovým vzdělávacím programem a využíváme k tomu různé nástroje.

EVALUACE					
Co?	Kdo?	Jak často?	Kdy?	Jak?	Dokument:
Hodnocení školního vzdělávacího programu a podmínek vzdělávání					
ŠVP a podmínky vzdělávání	učitelky + ředitelka	1 x 2 roky	7, 8	Hodnotící škály	č. 1
Průběh vzdělávání - práce zaměstnanců					
Další vzdělávání PP	učitelky	1 x ročně	po ukončení	Zhodnocení kurzu na pedagogické poradě	x
práce učitelky	ředitelka	1 x 3 měsíce	x	hospitace	č. 2
práce učitelky	učitelka + ředitelka	1 x ročně	5	evaluace a autoevaluace- vzájemné srovnání a zhodnocení	č. 3
práce provozního pracovníka	provozní pracovník + ředitelka	1 x ročně	5	evaluace a autoevaluace- vzájemné srovnání a zhodnocení	č. 4
práce ředitelky - řízení MŠ	všichni zaměstnanci	1 x ročně	5	Hodnotící škály	č. 5
Průběh vzdělávání - vzdělávací nabídka					
každodenní vzdělávací práce	všichni zaměstnanci	pravidelně	po ukončení	diskuse s kolegyní	x
Tematické plány	učitelky	pravidelně	po ukončení	diskuse	x
akce	učitelky + ředitelka	pravidelně	po ukončení	diskuse	x
vzdělávací proces a klima školy	učitelky + ředitelka	1 x 3 měsíce	x	pedagogické porady	x
Průběh předškolního vzdělávání dítěte	učitelka + rodiče	2 x ročně	10, 5	hovorové hodiny	x
vstupní úroveň základních schopností dítěte - "Housenka"	učitelka	1 x ročně	9	poznávání barev, geometrických tvarů a střihání	č. 6
Výsledky vzdělávání					
Vstupní informace o dítěti	rodiče	1 x ročně	9	vstupní záznam	č. 7
Vývoj dítěte a důležité poznatky	učitelky	pravidelně	x	zápisy	x
Osobnost dítěte	učitelky	2 x ročně	10, 4	Dotazník	č. 8
Vývoj dítěte v oblasti výtvarného projevu a pracovních činností	učitelky	pravidelně	x	Zakládání práce dítěte - tvorba Portfolia	x
Dítě- kresba postavy a její vývoj	učitelka	2 x ročně	10, 4	kresba tužkou dle zadání -následné zhodnocení vývoje kresby	x
Diagnostika rozvoje předškolních dětí v průběhu roku- "Strom"	učitelky	pravidelně	x	Diagnostika	č. 9
Úroveň rozvoje předškolních dětí zapsaných na ZŠ podle KK	učitelky	1 x ročně	2	Hodnotící škály	č. 10
Rozvoj dítěte (jemná motorika, tvary, barvy, prostorové vnímání, aj.)	učitelky	pravidelně	x	Didaktické pomůcky- Logico primo a picollo	č. 11
spokojenost s MŠ	rodiče	1 x ročně	6	Dotazník	č. 12